

története van az asztaltársaságnak, a könyvet bemutató szerkesztőnek, az éppen debütáló (Potozky László: *Áradás*) vagy a nagydíjas alkotónak (Lövetei László: *Zöld*), az ifjú tehetségnek, aki fikatív sztoriját olvassa épp fel frázisokban vagy szűkszavúbb lírai műfajokban, a szervezőnek, a szakmai szövetség elnökének, a kávéháznak, az eseménynek, a díjátadót záró zenekarnak. Villanásnyi története lehet egy dedikálásnak. Sztorit kreál a fotós, aki több órán keresztül kat-

toztat. Majd sztorizik róla néhány napig a sajtó.

Bár egyelőre a kulturális marketing igencsak nehézkesen körvonalazódik a teoretikus mezőben, sőt jelen pillanatban eszköztárának és komponenseinek leírását a kimondottan kulturális intézmények vonatkozásában találjuk csak meg, fontosnak tartom, hogy a közönségszervezés hasonló példáit is figyelemmel kísérjük, hiszen szűkebb környezetünk bőven kínál rá alkalmazási lehetőséget.

■ JEGYZETEK

1. A kávé fogalmát a továbbiakban Saly Noémi értelmezése szerint fogom használni, és a kávéház tulajdonosát, házigazdáját értem alatta: „Mindig és mindenütt maga a kávé volt a kulcsfigura. Ő akarta (ha akarta) becsábítani és bent tartani a sok bosszúságot okozó, de alkalmasint a forgalmat is fellendítő író- vagy másfajta művésznépséget.” Saly Noémi: Jean becsukta az ablakokat. A Nyugat és a „nyugatosok” kávéházai. Múlt és Jövő 2008. 4. 45.
2. <http://www.irodalom.org/eloretolthelyorseg/fajlatan/?cikk=102>, Fontosnak tartom itt jelölni az Erdélyi Magyar Írók Ligájának honlapját, a „hol adom el a márkaélményt” gondosan alkalmazott megnevezése miatt.
3. Kovalcsik József: A kultúra csarnokai. Művelődéskutató Intézet, Bp., 1987. 280.
4. Patrick Ebewo – Mzo Sirayi: The Concept of Arts/Cultural Management. A Critical Reflection, Journal of Arts Management. Heldref Publications, 2009. 4.
5. Magyar Beck István: Kulturális marketing és kreatológia. Semmelweis K., Bp., 2006.
6. Maria Moldoveanu – Valeriu Ioan-Franc : Marketing și cultură. Expert, Buk., 1997. 7.
7. Paul Valéry: Tanulások. Korunk 2010. 5. 3–7.
8. Vö. Seres Zsuzsanna: Kulturális menedzsment. Jegyzet, ELTE BTK, Bp., 1998. – az egyetemi jegyzetként működő dokumentum kizárólag a gyakorlatban felbukkanó lehetőségekre reflektál, a struktúrából teljességgel hiányzik az elméleti alapozás.
9. Pierre Bourdieu: A művészet szabályai. Az irodalmi mező genezise és struktúrája. 4. Fejezet. Ford. Seregi Tamás. Megjelenés előtt. Köszönöm a fordítónak, hogy a magyar változatot megjelenés előtt a rendelkezésemre bocsátotta.
10. Saly Noémi: i. m.; Gyáni Gábor: Az utca és szalon. Új Mandátum, Bp., 1999 és Kovalcsik József: i. m.
11. Matthew Healey: Mi az a branding? Ford. Nyuli Kinga. Scolar Kiadó, Bp., 2009.

A KÖLTŐ ALBUMA

Váradi Péter Pál – Löwey Lilla: *Erdély. Székelyföld. Szavak vándorköszörűse*

■ Gyermekkori emlékeimet próbálom ellenőrizni, keresem anyai nagyanyám díszes albumai közt a *Pesti Napló* egykori ajándékkönyveit, a Petőfi, a Jókai életműve előtt tisztelgőt. Nincs már nyomuk az én könyvtáramban, de az újabb lexikonok sem igazítanak útba. Az internet – egy-két pesti antikvárium jóvoltából – ad némi útbaigazítást, erősít meg abban, hogy jól emlékeztem, Rákóczi és más jeles, vonzó témák mellett valóban jutott nekik is a megtiszteltetésből. Ám az elszánt keresés közben egy hihetetlenül súlyos kiadványra akadok; évszám se elől, se hátul, se a

három, Radó Antal jegyezte előszó alatt (első-második-harmadik kiadás), viszont ide másolhatom a belső címlapra került szöveget: *Költők Albuma*. Jelenkori magyar költők verseiből. Összeállította Radó Antal. Harmadik, módosított és bővített kiadás. Harmincöt magyar festőművész képeivel. Budapest, Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) Cs. és kir. udvari könyvkereskedés kiadása.

A műfordító (költő), irodalomtörténész Radó Antal (1862–1944) nevét kifelejtették az 1994-es kiadású Új Magyar Irodalmi Lexikonból, a Benedek Marcell fő-

szerkesztésében készült elődjében (1965-ből) még megtalálom, de a *Költők Albuma* ott sem említetik. Pedig a jelek szerint sikere volt (három kiadás!), 28 (réz?) forintokért világoskék vászonra arannyal megnyomott szecessziós minta, 28x44,5 cm-es méretben. Az óriáskötet összeállításja így indokolta a vállalkozást: „...a költőink iránti érdeklődés fölkeltésének egyik leghathatósb módját abban találok, ha olcsó áron, az *ajándék-könyvek kedvelt és kelendő formájában* mintegy ízelítőt nyújtunk a közönségnek az újabb magyar lyrából. [...] Lapozva e könyvben, bizonyonnan meg lesznek lepve az újabb magyar lyra produkciójának gazdagságától és becsétől.” Itt abbahagyom az előszó idézését, hogy saját meglepetésemet jelezzem. Az akkori „régí gárda *legkiválóbbjai*”, a líratörténetünkben ma is jelentősnek tudott Vajda János mellett Radó felsorolja Gyulai Pált, Lévy Józsefet és Szász Károlyt, „az új generáció jelesei” közül Ábrányi Emil, Bartók Lajost, Endrődi Sándort, Kiss Józsefet, Reviczky Gyulát, Rudnyánszky Gyulát és Váradi Antalt. Lexikoni életrajzi adataikból következtetem ki, hogy ez a *Költők Albuma* bizonyára még 1889 júliusa előtt készült (Reviczky halálának ideje). Nem kevésbé érdekes, hogy a 35 festő (illusztrátor) közül többeknek a teljesítményét tartja számon az utókor, mint a költőkét, hiszen itt ilyen nevek is szerepelnek „a képek lajstromában”, mint Ferenczy Károly, (Iványi) Grünwald Béla, (Körösfői-) Kriesch Aladár, Fényes Adolf, Réti István.

És most már a „súlyt” letéve, térjek vissza oda, hogy miért is kezdtem keresni a régi költő-albumokat. Találtam ugyanis egy újat, mait, egészen másfaját – más trendbe sorolható: egy fotós pár, Váradi Péter Pál és Lőwey Lilla sok éve már (1994-től?) fényképalbumokat készít a Székelyföldről, Korondról és az Erdővidékről, a havasokról, az őszről, Benedek Elekről (aki „törzsében székely volt”), Wass Albert havasairól (ő ugye törzsében nem – a székelyudvarhelyi szoborparkban lett „vándor székely”), Székelyföld „ezer pillanatáról”. (Ez az 1–3. kötet még megrendelhető, olvasom a könyv végére tett színes reklámban.) És most, pontosabban 2011-ben, a költő születésének 82. évfordulójára *Szavak vándorköszörűse* cím alatt napvilágot látott az újabb Székelyföld-album, Kányádi Sándorról*. A fényképek ugyanolyan szépek, színesek, mint a korábbi kötetekben, itt azon-

ban Lőwey Lilla prózai magyarázó szövegeiben és külön testben is vitathatatlan érték lehet jelen: jó néhány Kányádi-vers. Például a *Vannak vidékek* egy darabja (*Előhang*), *A mi utcánk*, a *Nagyküiküllő*, a *Vénülőben*. Nyilván csak kis ízelítő ez Kányádi lírájából, amelynek más reprezentatív verseire is jól emlékezünk, mint a *Pantomim*, a *Panta rhei*, a *Fekete-piros*, *A ház előtt egész éjszaka*, a *Noé bárkája felé*, *A bujdosni se tudó szegénylegény éneke* vagy éppen a *Halottak napja Bécsben*. (Ez utóbbiból egy sajátosan összeválogott részletet látnak a Váradi-Lőwey-féle albumban.) Persze a válogatási szempontot egyfelől a Székelyföld, másfelől a „költői képek – képköltemények” egyeztetési lehetősége adta.

A szülőfalu, Nagyalambfalva érthetően kerül a képi megjelenítés középpontjába, s a „szavak vándorköszörűsének” közönségelkötelezettségét, költészetre nevelő hajlandóságát ismerve az is természetes, hogy „irodalomóráiból” szintén bőven kapunk fotós tudósítást. És igaza van az előszó írójának, Pécsi Györgyi irodalomtörténésznek, amikor Kányádi-méltatásában a nemzetegyesítőt emeli ki, ezekkel a szavakkal: „Szenci Molnár Albert, Petőfi Sándor, Arany János, Illyés Gyula egyenesági örökösöként, a magyar költészeti hagyomány átörökítőjeként és megújítójaként a nemzetegyesítésnek Kányádi Sándor élő költészete az egyik legfőbb részvényese.” Érdekes módon azonban az album egészéből a Székelyföld–Budapest híd rajzolódik ki (utóbbiból a mai budai lakással és „a rádió Nagyasszonya” Perjes Klárával, no meg a Kányádi megálmodta Elek apó kútjával a Döbrentei téren), és sajnos semmit nem láthatunk abból, amire pedig egy helyt Lőwey Lilla is utal, hogy „Legszebb éveit Kolozsváron töltötte”. A Bolyai Egvetem, a *Napsugár* szerkesztősége, sok-sok találkozás, meghatározó barátság maradt ki ebből az igazán mutatós kötetből, ezzel akaratlanul szegényítve a nemzetegyesítés gondolatát, tételét. Egy kolozsvári vonatkozású kép mégis fölfedezhető itt: a Könyvfesztiválon büszkén mutatja fel Kányádi Sándor a fia, András első könyvét – amely a *Korunk* Ariadne-sorozatában látott napvilágot, 2010-ben (már azután, hogy a család kolozsvári lakását kénytelenek voltak felszámolni).

A legjobb képek (és koncepciók) is mulandóak. Az a fontos, hogy Kányádi versei itt vannak velünk.